

פרשת שופטים תשפ"ו

נביאים ונבואה

רש"י

(יג) **תמים תהיה עם ה' אלהיך** - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו: (יד) **לא כן נתן לך ה' אלהיך** - לשמוע אל מעוננים ואל קוסמים שהרי השרה שכינה על הנביאים ואורים ותומים: (טו) **מקרבך מאחיד כמוני** - כמו שאני מקרבך מאחיד יקים לך תחתי, וכן מנביא לנביא: (כ) **אשר לא צויתיו לדבר** - אבל צויתיו לחבירו: **ואשר ידבר בשם אלהים אחרים** - אפילו כיון את ההלכה, לאסור את האסור ולהתיר את המותר: **ומת** - בחנק. שלשה מיתתן בידי אדם, המתנבא מה שלא שמע ומה שלא נאמר לו ונאמר לחבירו, והמתנבא בשם עבודה זרה. אבל הכובש את נבואתו והעובר על דברי נביא והעובר על דברי עצמו מיתתן בידי שמים, שנאמר (פסוק יט) אנכי אדרוש מעמו: (כא) **וכי תאמר בלבבך** - עתידין אתם לומר, כשיבא חנניא בן עזור ומתנבא הנה כלי בית ה' מושבים מבבלה עתה מהרה (ירמיה כז, טז) וירמיהו עומד וצווח על העמודים ועל הים ועל יתר הכלים שלא גלו עם יכניה, בבבלה יובאו (שם כז, כב) עם גלות צדקיהו: (כב) **אשר ידבר הנביא** - ויאמר דבר זה עתיד לבוא עליכם, ותראו שלא יבא, הוא הדבר אשר לא דברו ה' והרוג אותו. ואם תאמר זו במתנבא על העתידות, הרי שבא ואמר עשו כך וכך ומפי הקדוש ברוך הוא אני אומר, כבר נצטוו שאם בא להדיחך מאחת מכל המצוות לא תשמע לו, אלא אם כן מומחה הוא לך שהוא צדיק גמור, כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב בבמה בשעת איסור הבמות כדי לגדור את ישראל. הכל לפי צורך השעה וסייג הפרצה, לכן נאמר אליו תשמעון: **לא תגור ממנו** - לא תמנע עצמך מללמד עליו חובה ולא תירא ליענש עליו:

דברים פרק יח

(יג) **תמים תהיה עם ה' אלהיך**: (יד) **כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך**: (טו) **נביא מקרבך מאחיד כמוני יקים לך ה' אלהיך**: (טז) **אליו תשמעון**: (טז) **ככל אשר שאלת מעם ה' אלהיך בחרב ביום הקהל לאמר לא אסף לשמע את קול יקוק אלהי ואת האש הגדלה הזאת לא ארצה עוד ולא אמות**: (יז) **ויאמר יקוק אלי היטיבו אשר דברו**: (יח) **נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצוונו**: (יט) **והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו**: (כ) **אף הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צויתיו לדבר ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא**: (כא) **וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו יקוק**: (כב) **אשר ידבר הנביא בשם יקוק ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו יקוק בידון דברו הנביא לא תגור ממנו**:

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק י'

[א] כל נביא שיעמוד לנו ויאמר שה' שלחו אינו צריך לעשות אות כאחד מאותות משה רבינו או כאותות אליהו ואלישע שיש בהם שינוי מנהגו של עולם, אלא האות שלו שיאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו שנאמר וכי תאמר בלבבך איכה נדע הדבר וגו', לפיכך כשיבוא אדם הראוי לנבואה במלאכות השם ולא יבוא להוסיף ולא לגרוע אלא לעבוד את ה' במצות התורה אין אומרים לו קרע לנו הים או החיה מת וכיוצא באלו ואחר כך נאמין בך, אלא אומרים לו אם נביא אתה אמור דברים העתידים להיות והוא אומר ואנו מחכים לראות היבואו דבריו אם לא יבואו, ואפילו נפל דבר קטן בידוע שהוא נביא שקר, ואם באו דבריו כולן יהיה בעינינו נאמן.

[ב] ובדקין אותו פעמים הרבה אם נמצאו דבריו נאמנים כולן הרי זה נביא אמת כמו שנאמר בשמואל וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא לה'.

[ג] והלא המעוננים והקוסמים אומרים מה שעתיד להיות ומה הפרש יש בין הנביא וביןם, אלא שהמעוננים והקוסמים וכיוצא בהן מקצת דבריהם מתקיימין ומקצתן אין מתקיימין, כענין שנאמר יעמדו נא ויושיעוך הוברי שמים החוזים בכוכבים מודיעים לחדשים מאשר יבאו עליך, מאשר ולא כל אשר, ואפשר שלא יתקיים מדבריהם כלום אלא יטעו בכל כענין שנאמר מפר אותות בדים וקוסמים יהלול, אבל הנביא כל דבריו קיימין שנאמר כי לא יפול מדבר ה' ארצה, וכן הוא אומר הנביא אשר אתו חלוס יספר חלוס ואשר דברי אתו ידבר דברי אמת מה לתבן את הבר נאם ה', כלומר שדברי הקוסמים והחלומות כתבן שנתערב בו מעט בר ודבר ה' כבר שאין בו תבן כלל, ובדבר הזה הכתוב הבטיח ואמר שאותן הדברים שמודיעין המעוננים והקוסמים לאומות ומכזבין הנביא יודיע לכם דברי אמת ואין אתם צריכין למעונן וקוסם וכיוצא בו שנאמר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו' כי הגוים האלה וגו' ואמר נביא מקרבך מאחיד וגו', הא למדת שאין הנביא עומד לנו אלא להודיענו דברים העתידים להיות בעולם משובע ורעב מלחמה ושלוש וכיוצא בהן, ואפילו צרכי יחיד מודיע לו, כשאול שאבדה לו אבדה והלך לנביא להודיעו מקומה, וכיוצא באלו הדברים הוא שיאמר הנביא לא שיעשה דת אחרת או יוסיף מצוה או יגרע.